

Sachin Sir's English Speaking

Its 100% guaranteed course

सबसे आसान तरीकेसे
अंग्रेजी बोलना
सिखानेके लियेही
हम जाने जाते है।

9028851719

BAHUJAN SAURABHA

बहुजन सौरभ

उपलब्ध आहे!

मिस्त्री, टाईल्स
फिटर, पेंटर,
कारपेंटर,
प्लंबर इत्यादीसाठी खालील नंबर
वर संपर्क करावा.

संपर्क
मो. 8482839451

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

॥ वर्ष : ५ | अंक : २३८

॥ Year : 5 | Issue : 238

दैनिक किंमत : ₹ ५/-

Daily Rate: Rs. 5/-

राजभवनात शस्त्रे शोधणे म्हणजे एखाद्या आंधळ्या व्यक्तीला अंध्या खोलीत काढ्या मांजरीचा शोध घेण्यासारखे आहे, जी तिथे नसते : राज्यपाल सी.व्ही. आनंद बोस

कोलकाता : पश्चिम बंगालचे राज्यपाल सी.व्ही. आनंद बोस यांनी रविवारी तुणमूल काँग्रेसचे खासदार कल्याण बॅनर्जी यांच्या राजभवनात शस्त्रे वाटली जातात या आरोपांना स्पष्टपणे फेटाळून लावले. राज्यपालांनी हे आरोप निराधार असल्याचे सांगितले आणि तुणमूल काँग्रेसच्या खासदाराने माफी मागितली नाही तर कायदेशीर कारवाईचा इशारा दिला.

पश्चिम बंगाल राजभवनतून शस्त्रास्त्र वाटपाच्या तुणमूल काँग्रेसचे खासदार कल्याण बॅनर्जी यांच्या आरोपांवर राज्यपाल सीव्ही आनंद बोस म्हणतात, 'सध्याच्या मुद्द्याबद्दल, मी माननीय खासदारांना एक चांगला पर्याय सुचवला आहे. जर त्यांना

माफी मागा नाहीतर कायदेशीर कारवाई

राजभवनात आलेल्या आरोपांचे गंभीर परिणाम होऊ शकतात. जेव्हा सत्ताधारी पक्षाचे खासदार म्हणतात की राजभवनात शस्त्रे उपलब्ध आहेत, तेव्हा याचा अर्थ असा होतो का की त्यांना त्यांच्याच राज्य पोलिसांवर विश्वास नाही? यामागे काही अंतर्गत राजकारण आहे का?' राज्यभवनात शस्त्रे शोधणे म्हणजे एखाद्या आंधळ्या व्यक्तीने अंध्या खोलीत काढ्या मांजरीचा शोध घेण्यासारखे आहे, जी तिथे नसते. राज्यपाल म्हणाले की, राजभवन जनतेसाठी खुले आहे. ते म्हणाले की, सकाळी 5 वाजल्यापासून सामान्य लोक, नागरी समाजाचे सदस्य, माध्यमांचे प्रतिनिधी राजभवनात येऊ शकतात आणि राजभवनात शस्त्रे आहेत की नाही ते पाहू शकतात.

वाटत असेल की त्यांनी काही म्हटले आहे... राज्यपाल सीव्ही आनंद बोस यांनी रविवारी सांगितले की त्यांनी तुणमूल काँग्रेसचे खासदार कल्याण बॅनर्जी यांनी केलेल्या आरोपांवर कायदेशीर मत मागितले आहे. तुणमूल खासदाराच्या विधानाचा निषेध करताना त्यांनी शेक्सपियरच्या कवितेतील एक उतारा वाचून दाखवला की, 'ही एका मूर्खाने सांगितलेली कथा

आहे, जी आवाज आणि क्रोधाने भरलेली आहे, अर्थहीन आहे.' राज्यपालांनी सांगितले की, राजभवनाचे दरवाजे पहाटे 5 वाजल्यापासून उघडे ठेवण्यात आले आहेत आणि ते बॅनर्जी येण्याची आणि त्यांनी उपस्थित केलेल्या मुद्द्यांचे पुरावे गोळा करण्यासाठी परिसराची पाहणी करण्याची वाट पाहत आहेत. ते पुढे म्हणाले, जर त्या जे बोलल्या ते सिद्ध करण्यात अपयशी ठरल्या तर त्यांच्याविरुद्ध कायदेशीर कारवाई का सुरू करत नाहीत? राजभवनाने एका निवेदनात म्हटले आहे की, राज्यपाल या प्रकरणात लोकसभा अध्यक्षांनाही लिहित आहेत, कारण टीएमसी खासदाराने गंभीर आरोप केले आहेत. डॉक्टर प्रियांका यांची चौकशी सुरू, मोबाईल जप्त. टीएमसी खासदाराने राजभवनावर गंभीर आरोप केले होते. टीएमसी खासदार कल्याण बॅनर्जी यांनी शनिवारी आरोप केला होता की राज्यपाल सीव्ही आनंद बोस भाजप गुहेगारांना राजभवनत आमंत्रित करत होते आणि त्यांना शस्त्रे देत होते जेणेकरून ते टीएमसी कार्यकर्त्यांवर हल्ला करू शकतील. ते म्हणाले, 'बंगालच्या राज्यपालांना भाजप गुहेगारांना राजभवनत आमंत्रित करणे थांबवण्यास सांगा. ते त्यांना तिथे ठेवत आहेत आणि त्यांना शस्त्रे देत आहेत जेणेकरून ते टीएमसी कार्यकर्त्यांवर हल्ला करू शकतील.' जोपर्यंत हे राज्यपाल राजभवनत आहेत तोपर्यंत बंगालचे काहीही चांगले होऊ शकत नाही

नौदल डॉकयार्ड उडवून देण्याची धमकी

मुंबई पोलिसांनी दोघांना अटक केली

मुंबई : रविवारी (16 नोव्हेंबर 2025) महाराष्ट्रातील मुंबई येथील नौदल डॉकयार्डला धमकी देण्यात आली. दोन डॉकयार्ड कर्मचाऱ्यांनी मुंबई पोलिस नियंत्रण कक्षाला

फोन करून धमकी दिली. त्यावर कारवाई करत, मुंबई पोलिसांनी दोघांना शोधून अटक केली. तपासादरम्यान, धमक्या देणारी व्यक्ती मध्यंतुंद असल्याचे आणि डॉकयार्डमधील कर्मचारी असल्याचे उघड झाले. आणखी एका व्यक्तीला चौकशीसाठी आणण्यात आले. सुरुवातीच्या तपासात असे दिसून आले की दोघांनीही दारूच्या नशेत धमकीचे कॉल केले होते.

वृत्तानुसार, मुंबई पोलिसांनी खोटी धमकी दिल्याबद्दल जहांगीर शेख नावाच्या एका व्यक्तीला अटक केली आहे. पोलिसांनी सांगितले की धमकी देणाऱ्या व्यक्तीने आंध्र प्रदेशात असल्याचा दावा केला होता. त्याने फोन करून दावा केला होता की त्याला दुसऱ्या कोणीतरी हल्ल्याची माहिती दिली आहे.

धमकी मिळताच, पोलिस आणि सुरक्षा एजन्सींना सतर्क करण्यात आले आणि सुरक्षा प्रोटोकॉल ताबडतोब लागू करण्यात आले. पथकांनी डॉकयार्ड परिसरात आणि आजूबाजूला शोध मोहीम राबवली, परंतु कोणत्याही संशयास्पद वस्तू, व्यक्ती किंवा हालचाली आढळल्या नाहीत.

त्यानंतर अधिकाऱ्यांनी कॉल करणाऱ्या व्यक्तीचा शोध घेतला आणि त्याला अटक केली. पुढील तपास सुरू आहे. बनावट धमकीमागील हेतू आणि त्यात आणखी कोणी सामील होते का हे शोधण्याचा प्रयत्न पोलिस करत आहेत.

महत्त्वाच्या बातम्या

पार्थ पवार प्रकरणी अजित पवारांनी दिल्लीत घेतली अमित शाहांची भेट!

नवी दिल्ली : नुकताच बिहार विधानसभा निवडणुकीचा निकाल जाहीर झाला आहे. एनडीएने बिहारमधील 243 पैकी 203 जागा जिंकल्या आहेत. भारतीय जनता पार्टीने संपूर्ण देशभर या विजयाचा जल्लोष केला. दरम्यान, महाराष्ट्राचे उपमुख्यमंत्री तथा राष्ट्रवादी काँग्रेस पार्टीचे प्रमुख अजित पवार यांनी दिल्ली जाऊन केंद्रीय गृहमंत्री अमित शाह यांची भेट घेतली. अजित पवार यांनी या भेटीचा एक फोटो समाजमाध्यमांवर शेअर करत म्हटले की 'बिहार विधानसभा निवडणुकीतील विजयाबद्दल अमित शाह यांचे अभिनंदन केले. अमित शाह यांच्या निवासस्थानी दोन्ही नेत्यांमध्ये बराच वेळ चर्चा झाली. अजित पवार यांचे पुत्र पार्थ पवार हे त्यांच्या अमेडिया कंपनीने मुहवा येथील जमिनीच्या खरेदीच्या व्यवहारामुळे अडचणीत आलेले असताना ही भेट झाली आहे. त्यामुळे पार्थ पवार यांना या प्रकरणातून वाचवण्यासाठी अजित पवार यांनी ही भेट घेतल्याची चर्चा राजकीय वर्तुळात रंगत होती. या जमीन व्यवहारप्रकरणी नेमल्या चौकशी समितीचा अहवाल लवकरच येणार आहे. त्यामुळे पार्थ व अजित पवार समर्थकांची धाकधुक वाढली आहे.

सुकमामधील चकमकीमध्ये

3 नक्षलवादी ठार

बिजापूर : सुकमा जिल्ह्यातील भेज्जी आणि चिंतागुफा दरम्यानच्या घनदाट जंगलात डीआरजी जवान आणि नक्षलवाद्यांमध्ये चकमक सुरू आहे. या कारवाईदरम्यान सुरक्षा दलांना मोठे यश मिळाले आहे. सुरुवातीच्या अहवालांनुसार तीन नक्षलवादी ठार झाले आहेत, जरी याची अधिकृतपणे अद्याप पुष्टी झालेली नाही. सध्या अथूनमधून गोळीबार सुरू आहे. डीआरजी जवानांचे एक पथक परिसरात शोध मोहीम राबवत असताना नक्षलवाद्यांनी त्यांच्यावर हल्ला केला आणि गोळीबार केला. कर्मचाऱ्यांनी जलद प्रत्युत्तर दिले, ज्यामुळे तीव्र चकमक सुरू झाली. सुरक्षा दल सतत पुढे जात आहेत, नक्षलवाद्यांचे पळून जाण्याचे सर्व मार्ग रोखण्यासाठी परिसराला वेढा घालत आहेत. सुकमाचे पोलिस अधीक्षक किरण चव्हाण सतत कारवाईवर लक्ष ठेवून आहेत आणि कर्मचाऱ्यांच्या संपर्कात आहेत. त्यांनी चकमकीची पुष्टी केली आणि सांगितले की पथक सुरक्षित आहे आणि संपूर्ण परिस्थितीवर लक्ष ठेवले जात आहे. घटनास्थळी अतिरिक्त दल पाठवण्यात आले आहे. यापूर्वी 13 नोव्हेंबर रोजी छत्तीसगडच्या बिजापूर जिल्ह्यात सुरक्षा दलांना नक्षलवाद्यांवर मोठे यश मिळाले.

नागपुरात सहकार मेळाव्याला उत्स्फूर्त प्रतिसाद

नागपूर : अंतराष्ट्रीय सहकारिता वर्ष 2025 व सहकार सप्ताहाच्या निमित्ताने उत्तर नागपूर येथील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मिशन सभागृहात को-ऑप. बँक अर्थात सहकारी पत संस्थेचा भव्य सहकार मेळव्याला झाला. या मेळव्याचे अध्यक्षस्थान सम्राट अशोक नागरी सह. बँकेचे अध्यक्ष अॅड. महेंद्र बनसोड यांनी भूषविले. महाराष्ट्र शासनाच्या सहकार विभागाचे नियामक सदस्य श्रीकांत दुबे हे प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. मेळव्याचे उद्घाटन नागपूर जिल्हा सहकारी पत संस्था फेडरेशनचे अध्यक्ष राजेंद्र घाटे यांच्या हस्ते झाले. यावेळी आपल्या मार्गदर्शनवर भाषणात श्रीकांत दुबे म्हणाले की, राज्य शासनाने सहकारी पत संस्थांसाठी नवीन व्यवस्थापन माहिती प्रणाली लागू केली असून या प्रणालीत प्रत्येक पत संस्थेच्या व्यवहाराची संपूर्ण माहिती नोंदविली जाणार आहे. ही प्रणाली सर्व संस्थांसाठी बंधनकारक केली असून त्यामुळे व्यवहार अधिक पारदर्शक होतील आणि गैरव्यवहारांवर नियंत्रण ठेवता येईल. यामुळे संचालक मंडळवर शासनाची प्रभावी नजर राहील, रुपयांची हेराफेरी थांबेल आणि भागधारकांचा विश्वास अधिक दृढ होईल. नागपूर जिल्ह्यात सध्या 1057 सहकारी पत संस्था कार्यरत आहेत. येत्या काळात कर्ज वसुलीचे कार्य कृषि म बुद्धिमत्ता प्रणालीच्या मदतीने केले जाणार असून, कर्जबुडव्यांवर या तंत्रज्ञानाचा चाप बसेल, असे वक्त्यांनी सांगितले. या माध्यमातून पत संस्था अधिक सक्षम बनतील आणि कर्ज वसुली प्रक्रिया अधिक गतिमान होईल.

सहकार मेळवा.....आंतराष्ट्रीय सहकार वर्ष 2025... सहकार सप्ताह ...निमित्त डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मिशन नागपूर येथे अॅड. महेंद्र बनसोड यांचे अध्यक्षते खाली सहकार कार्यशाळ घेण्यात आले. सहकार मेळवाचे उद्घाटन नागपूर जिल्हा सहकारी संघचे अध्यक्ष राजेंद्र घाटे, सहकार कार्यशाळेचे प्रशिक्षक C.A.श्री श्रीकांत दुबे, सदस्य नियम्यक मंडळ महाराष्ट्र शासन, प्रमुख पाहुणे, अध्यक्ष सेवा साई पत संस्था श्री मंगेश सातपुते उपस्थिती होते. सहकार मेळवाचे आयोजक

सहकारी पत संस्थेच्या कारांवर MIS प्रणालीद्वारे सरकाचे लढ

उपाध्यक्ष शशीकुमार कांबळे, सम्राट अशोक नागरी सहकारी पत संस्था,अध्यक्ष प्रमोद चिंचखेडे, central India पत संस्था, अध्यक्ष जयगंशर शेंडे, नागसेनवन समाज, अध्यक्ष चंद्रकांत रामटेके जयभीम सोसायटी, अध्यक्ष सुरज डोंगरे, न्यू महाराष्ट्र सोसायटी, अध्यक्ष अनूप सांगोळे बघनई संस्था, अध्यक्ष डॉ. सरोज आगलावे, अनाथपिंडक महिला संस्था, मुख्य कार्यकारी अधिकारी,वीरेंद्र मेश्राम अभिमान महिला सोसायटी, सीईओ सागर मेश्राम, मित्रजन महिला संस्था, अध्यक्ष शशिकांत गजभिये, मैत्रय संस्था, अध्यक्ष सतीश ओरके, आई रमाई आंबेडकर संस्था, नागपूर जिल्हा मधिल सहकार नेता, कार्यकर्ते, विविध पतसंस्थांचे प्रतिनिधी. डॉ. बाबासाहेब

मायावतींनी महाआघाडीचा खेळ बिघडवला...

लखनऊ : मायावतींच्या पक्षाने, बसपानेही बिहार विधानसभा निवडणुकीत भाग घेतला. पक्षाला निवडणुकीत लक्षणीय यश मिळाले नसले तरी, निकालावर त्याचा निश्चितच मोठा परिणाम झाला. बसपाने थेट महाआघाडीला नुकसान पोहोचवले आणि 57 जागांवर निकालावर प्रभाव पाडला. मायावतींनी आक्रमक प्रचार केला नाही किंवा त्यांनी फारसे संघटनात्मक काम केले नाही. तरीही, बसपाने निकालात फेरफार केला. बिहारच्या रामगड मतदारसंघातील त्रिपक्षीय लढतीत, बसपाचे उमेदवार सतीश कुमार सिंह यादव विजयी झाले, त्यांनी भाजप आणि राजद उमेदवारांना मागे टाकले. त्यांना 72,689 मते मिळाली, 30 मतांच्या फरकाने विजय मिळाला. बिहारचे ट्रेंड बसपासाठी चांगली बातमी देतात. उत्तर प्रदेशात सत्तेबाहेर असलेल्या मायावतींच्या पक्षाला उत्तर प्रदेश, महाराष्ट्र, मध्य प्रदेश आणि राजस्थानसारख्या राज्यांमध्येही मतदार मिळू शकतात. मायावतींच्या पक्षाने बिहारमध्ये 40 जागा लढवल्या. बिहारचे निकाल बसपासाठी चांगली बातमी आहेत. तुम्हाला हे समजले पाहिजे की मायावतींचा पक्ष गेल्या 13 वर्षांपासून उत्तर प्रदेशात सत्तेबाहेर असला तरी, त्यांच्या पक्षाचे मतदार उत्तर प्रदेश, महाराष्ट्र, मध्य प्रदेश आणि राजस्थानसारख्या राज्यांमध्ये आढळू शकतात. बिहारमधील रामगड मतदारसंघातील बसपाच्या विजयामुळे मायावती आणि त्यांच्या समर्थकांचे मनोबल निश्चितच वाढेल. 2020 च्या बिहार विधानसभा निवडणुकीत सुधाकर सिंह यांनी कदील चिन्हावर ही जागा जिंकली. त्यांनी बसपाच्या अंबिका सिंह यांचा निकराच्या स्पर्धेत पराभव केला. तथापि, यावेळी मायावतींचा पक्ष बदला घेण्यास कटिबद्ध असल्याचे दिसून येते. विधानसभा निवडणुकीत मायावतींच्या बहुजन समाज पक्षाला 1.59 टक्के मते मिळाली. या आकडेवारीमुळे तेजस्वी यादव यांना मोठा धक्का बसला.

अनुसूचित जातींनाही क्रिमीलेयर लागू झाला

पाहिजे : सीजीआय बीआर गवई

अमरावती : भारताचे सरन्यायाधीश बी.आर. गवई यांनी रविवारी सांगितले की, अनुसूचित जाती (एस्सी) साठीच्या आरक्षणातून 'क्रिमी लेयर' किंवा सामाजिक-आर्थिकदृष्ट्या प्रात वर्ग वगळता पाहिजे या कल्पनेला ते अजूनही समर्थन देतात. 'भारत आणि 75 वर्षांच्या भारतीय संविधानात जिवंत' या कार्यक्रमात बोलताना ते म्हणाले की, आयएएस अधिकाऱ्याची मुले आणि गरीब शेतकऱ्याची मुले एकाच पातळीवर ठेवता येणार नाहीत. आरक्षणाचे फायदे ज्यांना सर्वात जास्त गरज आहे त्यांच्यापर्यंत पोहोचले पाहिजेत असे ते म्हणाले. संविधानाने लाखो लोकांचे जीवन बदलले आहे. माझा प्रवास याचे एक उदाहरण आहे, असे सरन्यायाधीश म्हणाले, संविधानामुळेच भारतात अनुसूचित जातींमधून दोन राष्ट्रपती आहेत आणि

सध्याचे राष्ट्रपती अनुसूचित जमातीतील एक महिला आहेत. त्यांच्या प्रवासाची आठवण करून देताना ते म्हणाले, जेव्हा अर्धवटीलोल आणि महानगरपालिकेच्या शाळेत शिकणारा मुलगा देखील देशाच्या सर्वोच्च न्यायिक पदावर पोहोचू शकतो, तेव्हा ती संविधानाची शक्ती असते. सरन्यायाधीश गवई यांनी स्पष्ट केले की त्यांनी इंद्रा साहनी (मंडल आयोग) प्रकरणाच्या आधारे पूर्वी

असे मत मांडले होते की ज्याप्रमाणे ओबीसी समुदायात क्रिमी लेयर ओळखला जातो, त्याचप्रमाणे अनुसूचित जातींसाठीही अशीच व्यवस्था असली पाहिजे, जरी या कल्पनेवर मोठ्या प्रमाणात टीका झाली आहे. ते हसले आणि म्हणाले, 'न्यायाधीशांनी सामान्यतः त्यांच्या निर्णयांचे समर्थन करू नये... आणि माझ्याकडे निवृत्तीला फक्त एक आठवडा शिल्लक आहे.' सरन्यायाधीश गवई म्हणाले की भारतीय संविधान स्थिर नाही, तर ते एक 'जिवंत, विकसित' दस्तऐवज आहे. डॉ. भीमराव आंबेडकरांच्या दृष्टिकोनाचे प्रतिबिंबित करताना त्यांनी सांगितले की संविधानात सुधारणा करण्याची प्रक्रिया अशा प्रकारे स्थापित केली गेली होती की काळानुसार गरजा बदलत असताना देश प्रगती करू शकेल.

स्मृतीशेष श्रीमती कमल नामदेव सुटे

यांचा दिनांक 17.11.2025 रोजी सहावा स्मृतिदिवस

जन्म 26.11.1950 - निधन 17.11.2019

नामदेव रामदास सुटे

सौ. मनिषा प्रशांत भोसले

सौ. अर्चना हेमंत मेश्राम

सौ. प्रिया प्रशांत सुटे

सौ. पूजा मंगेश सुटे

कु. तनिष्का, तनूज प्रशांत सुटे ,

भावेशा हेमंत मेश्राम,

ज्ञानेंद्र मंगेश सुटे

अंशुल प्रशांत भोसले

:: विनित ::

सौ. विश्रांती भिमराव सुटे

सौ. शोभा चंद्रहास सुटे

सौ. सूनिता अनिल सुटे

सौ. वर्षा सूनिल सुटे

सौ. संगिता नंदलाल सुटे

संपूर्ण सूटे परिवार, तसेच डॉ. सिध्दार्थ कांबळे, तागडे, मधूमटके परिवार

तसेच संध्या राजूरकर व

दै. बहूजन सौरभ तर्फे

विनम्र अभिवादन....!

बिहार निवडणुकीत नैराश्य छाटा

बिहार निवडणुकीत नैराश्याची छाटा दिसण्यामागे अनेक कारणे आहेत. यामध्ये मतदारांमध्ये विकासाच्या अपेक्षा पूर्ण न होणे, कायदा सुव्यवस्थेचा भंग, भ्रष्टाचाराकडे लक्ष न देणे आणि सामाजिक-राजकीय गटांमध्ये टक्कराव या कारणांचा समावेश होतो. या निवडणुकीत लोकांनी शक्तीशाली नेत्यांविरुद्ध मत दिल्याचा दिसतो, मात्र राजकीय पक्षांनी देखील निवडणुक प्रचारात रकाट संघर्ष केला, ज्यामध्ये दाडफेक आणि शूटआउटसारख्या वाईट घटना घडल्या. तरीही मोदी, शहा, नितेश कुमार, चिराग पासवान, जितेंद्र सारखे नेते विजयी झाले कारण त्यांची सामाजिक समीकरणे, जनतेत निर्माण झालेली विश्वासाहंता आणि विशिष्ट योजनांवरील पकड मजबूत होती.मोदी आणि नितेश कुमार यांच्या युतीने एनडीएला मजबूत धरित्काण दिले, त्यामुळे त्यांनी प्रशासनावर आणि राजकारणावर पकड ठेवली. यामुळे जनतेच्या नैराश्यामध्येही, ज्यातून विरोधकांच्या सभांवर हिंसक प्रतिक्रिया होत्या, त्या परिस्थितीत त्यांना विजय मिळाला.विशेषतः महिलांनी बहिण लाडकी योजनांमध्ये आणि नितीश कुमारच्या स्थिरतेच्या आश्रयामुळे त्यांच्यावर विश्वास ठेवला. उलट पक्षांमध्ये मतदार काही वेळ विकासाच्या अपूर्ण अपेक्षामुळे, तसेच सामाजिक गरिमीये होणाऱ्या असंतोषामुळे उथलथुथल दिसून आली आहे. नैराश्याच्या या छाटांवरून असे दिसते की, मतदार विकास आणि स्थिरतेची अपेक्षा करतात पण कधी कधी भ्रष्टाचार, कायदा सुव्यवस्था आणि जातीय राजकारणामुळे नैराश्यता वाढते, त्यामुळे मतदार अत्यंत संतुलित आणि हरवलेले तर असतात, पण पक्षीय युती व कार्यकुशल प्रशासनामुळे सरकार त्यांच्या बाजूने विजय मिळवत राहतात?२.तरुण वर्ग, ओबीसी, मुस्लिम, महादलित व एबीसी समुदायांमध्ये मतांमध्ये असंतोष असूनही राजकीय युतींनी वेगवेगळ्या गटांच्या मतांवर पकड ठेऊन विजय साधला आहे. Shootout आणि दाडफेकसारख्या घटना नैराश्याचे प्रतीक असल्या तरी प्रशासनावर भाजपाची पकड मजबूत आहे हे दिसले.या संदर्भात संपादकीय म्हणून लिहिता येईल कीबिहार निवडणुकीत नैराश्याचे कारण म्हणजे विकासाचे अपूर्णतेचे भान, भ्रष्टाचार आणि सामाजिक विभागांतील असंतोष. मतदारांच्या या संतापाला विरोधकांनी योग्य प्रत्युत्तर दिले नाही. या नैराश्याच्या छाटा असूनही मोदी-शहा-नितेश कुमार-चिराग पासवान हे नेते त्यांच्या सामाजिक समीकरणे आणि योजनांमुळे विजयी झाले. Shootout आणि दाडफेक या हिंसात्मक घटनांनी निवडणुकीचा रंग नैराश्यमय आणि तणावपूर्ण बनवला, पण भाजपाच्या युती आणि प्रशासनावर पकडामुळे हा नैराश्य मतदानावर पूर्ण प्रभाव टाकू शकला नाही. त्यामुळे बिहारमध्ये बदलाची आकांक्षा असूनही स्थिरतेला आणि युतीला प्राधान्य दिले गेले. प्रशासनावर भाजपाची पकड यंदाच्या निकालात स्पष्ट दिसून आली आहे. हे नैराश्य मिटविण्याकरिता विकासावर भर, प्रशासन सुधारणा, विशेषतः युवा आणि महिला वागांसाठी योजनांची प्रभावी अंमलबजावणी आवश्यक आहे.असे संपादकीय त्यामागील सामाजिक-राजकीय संघर्षांचे आणि नैराश्याचे निष्णात विश्लेषण होईल, ज्यामध्ये समाजातील असंतोष आणि राजकीय यश या दोघांवर प्रकाश टाकला जाईल. बिहार निवडणुकीचे निकाल जाहीर होताच देशभरात चर्चा सुरू झाली. सत्ताधारी पक्षाची प्रशासनावर पकड किती मजबूत असते, हे लोक खुलेपणाने बोलू लागले आहेत. इलेक्ट्रॉनिक माध्यमांवर लोकांनी बिहारची निवडणूक रणधुमाळी पाहिली-समाजीत गोधळ, नेत्यांचे हेलिकॉप्टरने येऊन परत जाणे, आणि गर्दीतला उन्माद. निकाल एका बाजूला झुकताना पाहून अनेकांच्या चेहऱ्यावर आश्चर्य, तर काहींच्या चेहऱ्यावर नैराश्य स्पष्ट दिसले.भाजपने नितीश कुमार यांच्या नेतृत्वाखाली निवडणूक लढवण्याचा घेतलेला निर्णय अत्यंत रणनीतीपूर्ण ठरला. बिहारला 'युवकांचा प्रदेश' म्हटले जाते. युवा आणि महिलांची मोठ्या प्रमाणावर झालेली उपस्थिती, महिलांसाठीच्या अर्थसाहाय्य योजना आणि जनकल्याणाचे मुद्दे 'एनडीए'साठी निर्णायक ठरले. भाजपने केलेले नियोजनबद्ध व्यवस्थापन आणि 'राजद सत्तेत आली तर जंगलाराज परतेल' असा संदेश प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी आणि अमित शहा यांनी लोकांपर्यंत प्रभावीपणे पोहोचवला. उलट, काँग्रेस-राजदलील मतभेद आणि प्रचारातील विस्कळीतपणामुळे महाआघाडी मागे पडली. 'विकास की विनाश?' या प्रधानमंत्रीच्या प्रश्नाला बिहारच्या मतदारांनी 'विकास' या बाजूने स्पष्ट उत्तर दिले. पाच दशकांपासून सत्तेबाहेर असलेल्या काँग्रेसला पुन्हा एक संधी गमवावी लागली. मोदी-शहा जोडीने लोकमताची नाडी अचूक ओळखली, हे पुन्हा सिद्ध झाले. नितीश कुमार यांचे पिछड्या वगांचे आवाहन, चिराग पासवान यांची दलित मतपेढी, आणि मांझी कुशवाह यांचा पाठिंबा या सर्वांनी मिळून 'एनडीए'चे पारडे जड केले. सुरवातीला 'एनडीए'मध्ये मतभेदाच्या अफवा होत्या, पण नितीश कुमार यांनी संयम राखला आणि एकता टिकवली. भाजपनेही तोच विश्वास दाखवत विजय सुलभ केला. मतदान चोरीच्या चर्चांच्या पार्श्वभूमीवर बिहारचा निकाल काहींसाठी धक्कादायक ठरला, पण जनमताचे वास्तव वेगळेच होते.'एनडीए'ने केवळ जातीच्या समीकरणांवर विसंबून न राहता महिलांपासून शेकड्यांपर्यंत सगळ्यांसाठी ठोस योजना मांडल्या-रोजगार योजना, निवृत्तीवेतन वाढ, मोफत वीज अशी उदाहरणे त्यांची रणनीती दर्शवतात. अनेक महिलांना अद्याप मदत मिळाली नसली तरी 'डबल इंजिन सरकार' परतल्यावर आपलाही क्रम येईल, अशी त्यांची अपेक्षा होती. यालाट, महाआघाडीतील असमन्वय आणि उशिरा सुरू झालेला प्रचार यांनी त्यांना टोटा पोहोचवला. लालूप्रसाद यादव आणि त्यांच्या कुटुंबीयांवरील भ्रष्टाचाराच्या आरोपांनी प्रतिमेला धक्का बसला. तेजस्वी यादव यांचा प्रचारात उथाराने झालेला सहभाग आणि एकसंघीय कार्यक्रमाचा अभाव हा पराभवाचा मुख्य कारण ठरला. सीमावर्ती भागात महाआघाडीचा प्रभाव घटला. मुस्लिम मतदारांचा एक भाग 'एनडीए' कडे वळला, कारण नितीश कुमार यांच्या योजनांचा त्यांच्यावरही प्रभाव जाणवला. काँग्रेसने राष्ट्रीय मुद्यांवर भर दिला, पण स्थानिक समस्यांकडे दुर्लक्ष केले. त्यामुळे लोकांशी संपर्क कमकुवत राहिला. बिहारनंर पश्चिम बंगालच्या निवडणुकांमध्ये सगळ्यांचे लक्ष लागले आहे. बिहारचा अनुभव लक्षात घेता कोणती रणनीती तिथे यशस्वी ठरेल, हे आगामी महिन्यांत स्पष्ट होईल. ■ ■

आविष्मतावादी संघाचा पराभव करायचा असेल, तर संघाच्या भूमिकांचा तीव्र विरोध करावा लागेल. संघ जे काही मांडतो, म्हणजेच ब्राह्मणवादी विचार जे मांडतात, ते सर्व विषमतावादी आणि उच्च-नीचतेने ग्रस्त असतात. त्यांचे सर्वच आदर्श, देव, अवतार यांना ब्राह्मणवादी मूल्यांची चौकट असते. ते वर्णव्यवस्था आणि चातुर्वर्ण्याचे संरक्षक असतात. उदाहरणार्थ, ते रामाचा उपयोग करून पण त्यांच्या रामायणातून राम हा चातुर्वर्ण्याचा रक्षक व ब्राह्मणभक्त आहे. त्यामुळे ते रामाला हिंदू राष्ट्राचा महान नायक म्हणतात. रामभक्त होणे म्हणजे संघाच्या विषमतावादी भूमिकेचा स्वीकार करणे ठरते, कारण रामराज्य हे वास्तवात चातुर्वर्ण्याचे राज्य होते. शंकेकप्रमाणे शूद्रांना शिक्षणाचा अधिकार न देणे ही त्यांची उदाहरणे आहेत. रामायण आणि तत्सम ग्रंथ अंधश्रद्धांनी भरलेले आहेत. त्यातील काही अवैज्ञानिक कथा, जसे कि हनुमानाने सूर्य गिळणे किंवा पर्वत उचलणे, या श्रद्धेपेक्षा अंधश्रद्धा जास्त आहेत. त्यामुळे अशा श्रद्धांचे अन्वयार्थ न लावता त्यांचा अधिनाकरण करणे म्हणजे स्वतःला ब्राह्मणवादी भ्रमत ठेवणे होय.चातुर्वर्ण्याच्या संकल्पनेसुद्धा मूलगुणणीची आहे. ब्रह्माच्या शरीरातून काहीजण पैदा झाले असा दावा करणे वैज्ञानिक किंवा तर्कसंगत नाही. मानवाला शरीराने उंच-नीच नसते, त्यामुळे ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्य, शूद्र या कल्पना खोटीया आणि शोषणासाठी तयार केल्या

कोणे एके काळी भारतातील देवांची लोकसंख्या तेहत्तीस कोटी होती; असे म्हणतात. कोणत्या काळी, कोणत्या वर्षी ते माहीत नाही. ती आता वाढली असेल का तेही माहीत नाही. किती वाढली असेल, किती वर्षांनी त्यांची देवगणना होते; ते काही माहीत नाही. अन्य देशातील देवांची संख्या किती; हे असले फालतू प्रश्न न विचारता आपण पुढे जाऊया.

मागील 2011 च्या जनगणनेपर्यंत चीनची लोकसंख्या जगातील इतर देशांपेक्षा सर्वात जास्त होती. त्या चीनला मागे टाकत भारतानं आता लोकसंख्येत पहिला क्रमांक पटकावला आहे. त्यामुळे आता भारत एक नंबरवर असून या बाबतीत तरी भारताचे कौतुक करायला हवे. 1941 मधील भारताची लोकसंख्या फक्त 31.87 कोटी होती. म्हणजे देवसंख्येपेक्षाही कमी. स्वातंत्र्य मिळल्यानंतर 1951 भारताची लोकसंख्या 36.11 कोटी झाली. म्हणजे स्वातंत्र्य मिळूनही फक्त चार कोटीची भर पडली. देवसंख्या सुद्धा वाढली असावी व ती भारताच्या लोकसंख्येपेक्षा ही जास्त असावी असे वाटते. कारण त्यांच्या विश्वात कुटुंब नियोजन कार्यक्रम तर सोडा पण असले कोणतेही निर्बंध नाहीत. म्हणजे तेथे खऱ्या अर्थाने अनिर्बंध लोकशाही आहे; असे म्हणायला हरकत नाही. खाना पिना और नाच गाना ना रोजगार, ना मिळकत; काही टेन्शन नाही. असे सर्व काही असले तरी देवसंख्या वाढल्याचे ऐकिवात नाही. ही कोणत्या देवाची कर्णी म्हणावी...? यात आश्चर्याची गोष्ट म्हणजे; ज्या काळात भारताची लोकसंख्या व भारतातील देवसंख्या जवळपास सारखीच होती; त्या काळात आणि तेथे शांतता व सुव्यवस्था नाहात नव्हती. म्हणजे एका माणसाला सुद्धा एक देव काबूत ठेऊ शकत नव्हता. सतत युद्ध व मारामारी. कसे जगत असतील बिचारे त्या काळातील सामान्य लोक? बरं ते पृथ्वीवर आणि ते ही भारतातच कशाला येत होते; ते ही समजण्यास मार्ग नाही. यावरून त्या देवांनी या देशातील कोणाचे किती व कसे कल्याण केले असेल; हा प्रश्न नेहमी सतावतो.

भारताला स्वातंत्र्य मिळल्यानंतर येथे संविधान लागू झाले. लोकशाही शासन प्रणाली लागू झाली आणि या देशाची थोडी फार परिस्थिती सुधारू लागली. पण त्याही पेक्षा लोकसंख्या मात्र जास्तच वेगाने सुधारत गेली. महाभारत काळात शंभर शंभर मुले होऊन सुद्धा इतकी लोकसंख्या वाढत नव्हती. इतकी या देशाची लोकसंख्या झपाट्याने वाढू लागली. त्या वेळी शंभर मुलांच्या आईचं वय किती असेल याचा उल्लेख मिळत नाही. पण अंदाजाने ते किमान सव्वाशे ते दीडशे असावे; हे पक्के. एखाद्या भोकण्या माणसाला सुद्धा इतकी मुलं होऊ शकतात; हा विश्वविक्रम देखील भारताचा! याचा साथ अभिमान या देशातील प्रत्येक भकाला वाटायला हवा; नव्हे तो वाटतच; यात मुळीच शंका नाही.

प्रा. डॉ. भीमराव गोटे 9822235029

हा देश स्वतंत्र झाला तेव्हा त्यावेळी असलेली लोकसंख्या अवघ्या 75 वर्षात चार पटीहून जास्त झाली. म्हणजे हा खऱ्या अर्थाने सुवर्ण काळ म्हणायला हवा. बाकी दारिद्र्य, बेरोजगारी, कुपोषण, बलात्कार, भ्रष्टाचार इ. किती पटीने वाढले; याला फारसे महत्त्व देण्याची गरज नाही. आता तर धर्मराज्य

भारत एक नंबर...!??

येत आहे. त्यामुळे आनंदी आनंद गडे, जिकडे तिकडे चौहीकडे असे वातावरण आहे. अजून काय हवंय? आहे या देशात दाडांच्या मूर्तीत देखील प्राण ओतण्याचे कौशल्य विकसित झाले आहे; आणि आता तर या पुढे शिक्षणातून असे कौशल्य विकासाचे धडे शाळेतच दिले जाणार आहेत. मग वाढू द्या कितीही लोकसंख्या. कशाला चिंता करायची? अशाही परिस्थितीत सत्ताधारी राज्यकर्ते अविवाहित रहात असतील किंवा बायकोला सोडून देत असतील तर ती सुद्धा त्यागाची व समरपणाची बाब आहे; असे समजायला हवे. म्हणून तर भक्कण संमोहित होतात.

लोकसंख्येच्या बाबतीत जगाचा विचार केल्यास 1950-60 च्या दशकात 250 ते 260 कोटी असणाऱ्या वैश्विक लोकसंख्येचा आकार आता 775 ते 800 कोटीपर्यंत पोहोचला आहे. म्हणजे जगाची लोकसंख्या तिप्पट झाली तर भारताची लोकसंख्या मात्र चौप्पट झालेली दिसून येते. 2024 च्या मध्यापर्यंत भारताची लोकसंख्या 150 कोटी पर्यंत जाईल; असा अंदाज आहे. राज्यकर्त्यांना याचा विचार करण्याची गरज वाटत नाही. तसेच इथले तज्ञ, सल्लागार, विचारवंत... यांनाही त्याबद्दल काहीच खंत वाटत नाही. कारण ते सर्व गणतन्त्राभारक आहेत. आमच्या सारखे सामान्य विचाराचे लोक हतबल होऊन घरी बसून नुस्तच

आवडतो. नंतर मात्र हेच लोक भ्रष्टाचाराच्या विरोधात रोष व्यक्त करतात. त्यामुळे सध्याच्या राजकीय व्यवस्थेच्या बिघाडासाठी केवळ नेत्यांचा दोष देऊन चालणार नाही; त्यासाठी आपण जनता सुद्धा जबाबदार आहोत हे मान्य करावेच लागेल. चांगल्या माणसाने राजकारणात येऊ नये असा गैरसमज जाणीवपूर्वक निर्माण केला गेला आहे. त्यामुळे प्रामाणिक, समाजहितेपी लोक राजकारणात उतरत नाहीत, आणि अशा लोकांच्या अभावी राजकारण आणखी गढूळ होत चालले आहे. आज भारतीय राजकारणाची अवस्था इतकी वाईट झाली आहे की, ज्याच्याकडे पैसा आहे तोच निवडणूक लढवू शकतो; आणि ज्याच्याकडे पैसा नाही पण समाजासाठी अनुत्तनीय कार्य आहे, त्यांनी कारण समाजसेवा करत राहावे, अशीच अपेक्षा लोकांकडून ठेवली जाते.परंतु निवडणुकीच्या वेळी त्यांच्या कार्याला ओळख देऊन त्यांना निवडून द्यावे, अशी भावना मात्र लोकांच्या मनात नसते. हा त्या समाजसेवेकाचा नव्हे तर समाजसेवेचाच पराभव आहे. हे चित्र असेच राहिले तर एक दिवस अशा परिस्थिती सामाजिक कार्यकर्ते संकटाच्या काळात तुमच्या मदतीला धावून येणार नाहीत, हे लोकांनी लक्षात ठेवले पाहिजे. ■ ■

सामाजिक कार्यकर्त्यांसाठी निवडणुका जिंकणे कठीण

भारत हा लोकशाही प्रधान देश आहे. त्यामुळे सत्ता प्राप्त करायची अवलि भरवती सतत कार्य करणारे आवश्यक असते. देशात प्रमुख राजकीय पक्षांच्या वतीने विविध निवडणुका लढल्या जातात आणि त्या-न्त्या पक्षाचे पदाधिकारी निवडून येऊन वेगवेगळ्या सभागृहांमध्ये प्रवेश करतात. राजकीय पक्षांकडे तिकीट मागण्यासाठी कार्यकर्त्यांच्या रांगा लागतात. एखाद्या पक्षाचे तिकीट मिळाले की, त्या पक्षाचे प्रतिनिधी निवडणुकीमध्ये विजय मिळवतात.परंतु आपल्या अवतीभवती सतत कार्य करणारे सामाजिक कार्यकर्ते (अरपाद वगळता) निवडणुकीमध्ये निवडून येत नाहीत, ही एक चिंताजनक बाब आहे. सामाजिक कार्यकर्त्यांना आणखी चांगले कार्य करण्यासाठी राजकारणात उतरावेसे वाटते.

सत्ता हाती असेल तर आपण अधिक प्रभावीपणे सामाजिक कार्य करू शकतो, अशी त्यांची भावना असते. त्यामुळे अनेक सामाजिक कार्यकर्ते स्थानिक पातळीवरील निवडणुकांमध्ये रक्षक आजमावण्याचा प्रयत्न करतात. मोठ्या निवडणुकांमध्ये त्यांचा टिकाव लागणे शक्य नसते; मात्र स्थानिक स्वराज्य

संस्थांच्या निवडणुकांमध्ये आपल्या कार्याच्या बळावर आपण निवडून येऊ शकतो, असा त्यांना विश्वास असतो, आणि तसे होणे गैरही नाही.परंतु भारताच्या निवडणुकांचा इतिहास पाहिला तर असे अनेक मोठे सामाजिक कार्यकर्ते आढळतात, ज्यांनी समाजासाठी अपार कार्य केले, पण राजकारणात मात्र ते निवडून येऊ शकले नाहीत. ही अत्यंत खेदाची बाब आहे. स्थानिक पातळीवर गोरगरीबांना मदत करणारे, अडचणीच्या वेळी धावून जाणारे, सामान्य लोकांच्या सुखदुःखात सहभागी होणारे, अपघाताच्या वेळी सर्वप्रथम घटनास्थळी पोहोचून अपघातग्रस्तांना रुग्णालयात नेणारे आणि त्यांचा जीव वाचवणारे, तसेच पूर, भूकंप, नैसर्गिक आपत्तीच्या वेळी मदतीसाठी सदैव तत्पर असणारे

कार्य यामध्ये पैसा नेहमी श्रेष्ठ ठरतो, आणि प्रामाणिक कार्यकर्ते मागे पडतात. मतदार सुद्धा पक्ष, पैसा, बॅनरबाजी, पोस्टरबाजी, गाजावाजा, खाऊपिऊ घालणारे उमेदवार यांनाच प्राधान्य देतात. त्यामुळे लोकांनी आपली मानसिकता बदलणे अत्यावश्यक आहे. निवडणुकीच्या वेळी समाजसेवकांविषयी कौतुकाने बोलले जाते, पण मतदान मात्र राजकीय पक्षांच्या उमेदवारांनाच केले जाते. म्हणूनच आजच्या काळात केवळ सामाजिक कार्याच्या बळावर निवडणूक जिंकणे फार कठीण झाले आहे.भारतामध्ये अनेक महान सामाजिक कार्यकर्त्यांनी निवडणुका लढवल्या, पण त्यांच्या पदरी पराभवच आला. कारण भारतीय मतदार अजूनही

सामाजिक कार्यकर्त्यांना राजकारणात स्वीकारायला तयार नाही. त्यांना मोठे नेते, प्रसिद्ध चेहरे, आणि दिखाऊपणा

भारताला विषमता-मुक्त आणि संघसत्ता-मुक्त करायचे असेल तर...

आहेत. म्हणून स्वतःला शूद्र, क्षत्रिय इत्यादी म्हणणे म्हणजे ब्राह्मणवादाचा स्वीकार करणेच होय. ब्राह्मणांनी विभिन्न जनावरांना देवत्व दिले, त्यांच्या मूत्र-शेणाला पवित्र मानले, हे तर्कहीन आणि अमानवी आहे. कोटल्याही सजीवामध्ये देवत्व नसते, तरी ते जनावरांना श्रेष्ठ आणि मानवांना नीच समजतात. अशी मानसिकता मानवतेच्या विरोधी आहे.संघाचे मानसिकता टिकवतात. त्यांच्या मते, सत्तेत असलेले बहुजन नेतेदेखील नीच आहेत, हे त्यांनी कृतीतून दाखवून दिले आहे. उदाहरणार्थ, उत्तर प्रदेशचे मुख्यमंत्री

यांच्या कार्यालयाचे गोमृत्राने शुद्धीकरण केल्याची घटना सांगते की हे लोक मानवाला जनावरापेक्षा कमी मानतात. संघाचे गुरु गोळखलकर यांच्या We or Our Nationhood Defined या पुस्तकात अनेक अवैज्ञानिक कल्पना सापडतात. ते स्वतःला विद्वान म्हणवतात, पण त्यांची अनेक मते तर्कहीन आहेत. उदाहरणार्थ, चातुर्वर्ण्य देवाने निर्माण केलेल्याचे विधान आणि दगडासुद्धा

वर्णव्यवस्था असल्याचे मत अमानवी आहे. यालाट महात्मा फुले, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी मनुस्मृतीसारख्या विषमतावादी ग्रंथांचा निषेध केला, त्याचे दहन केले आणि संविधानात समानतेची तत्त्वे रुजवली. संघ मात्र मनुस्मृतीला संविधानापेक्षा श्रेष्ठ मानतो. त्याच्या मते हिंदू राष्ट्रचे संविधान म्हणजे मनुस्मृतीच आहे. हे संविधानविरोधी आहे. जातव्यवस्था नाश म्हणजे हिंदू राष्ट्राच्या पाया ढासळविणे होय. जाती मनात असतात, शरीरात नाहीत. जाती, धर्म यावर शरीराचे रकगट बदलत नाहीत. म्हणून सगळे मानव शारीरिकदृष्ट्या समान आहेत. जात केवळ मानसिक विषमता निर्माण करते. त्यामुळे जातविरोध म्हणजे संघविरोध होय. सर्व मानव समान आहेत, कुणी उच्च नाही, कुणी नीच नाही - ही भावना मनामध्ये रुजवली, प्रस्थापित केली तरच विषमतावादी संघाचा पराभव होईल. संघाची सत्ता जातीयव्यवस्थेवर उभारलेली आहे आणि अंधश्रद्धा हे त्यांचे सर्वात मोठे शस्त्र आहे. म्हणून जातीचा नाश, अंधश्रद्धेचा नाश, आणि धार्मिक खोटेपणाला नकार देणे हाच खरा समानतेचा मार्ग आहे. महात्मा फुले, आंबेडकर यांचा समतेचा विचार हा खऱ्या अर्थाने भारताला-मुक्त भारताचा पाया आहे. ■ ■

गोबेल्स टाइप प्रचाराचे गांधी-हत्या हे आदर्श उदाहरण

इतिहासाचे ज्ञान सर्वसामान्य जनतेला नसले तर गोबेल्स टाइप प्रचाराचा काय परिणाम होऊ शकतो याचे गांधी-हत्या हे आदर्श उदाहरण आहे ...

गांधीजींनी देशाची फाळणी केली आणि पाकिस्तानला 55 कोटी देण्यासाठी उपोषण केले आणि म्हणून नाथुने त्यांना मारले हे ते उत्तर असेल. मराठी मध्यमवर्गावर तर '55 कोटींचे बळी' या पुस्तकाचा प्रचंड प्रभाव आहे. या पुस्तकाला उत्तर देणारे प्रसिद्ध विचारवंत य. दी. फडके यांचे 'नथूरामायण' हे पुस्तक जिझासूंनी जरूर वाचावे.

गांधी-हत्येचे असे लंगडे समर्थन त्यांचे विरोधक पिढ्यापिढ्या करत आले. या विपारी प्रचाराचा एवढा परिणाम झाला आहे की सगळे लोक, विशेषतः तरुण पिढी हे सर्व खरे मानते. हे गैरसमज दूर करण्यासाठी असे म्हणणाऱ्यांना फक्त खालील प्रश्न विचारा आणि त्याची उत्तरे मागा. गांधी हत्येचे 30 जानेवारी 1948 पूर्वी 6 प्रयत्न झाले होते. या सगळ्यामध्ये यशस्वी प्रयत्नांपर्यंत नथूराम आणि पुण्यातील त्याच टोळीचा संबंध होता. 25 जून 1934 ला पुण्यात झालेल्या गांधीहत्येच्या पहिल्या प्रयत्नात त्याच्या गाडीवर बॉम्ब टाकण्यात आला होता. त्यात ते बचावले. इथे हे लक्षात ठेवावे की त्यांना मारण्याचा हा पहिला प्रयत्न पुणे इथे 1934 मध्ये झाला तेव्हा गांधीजींनी अस्पृश्यता निवारणाच्या कार्यात संपूर्णपणे वाहून घेतले होते आणि त्याबद्दल त्यांचा स्तकाप पुणे स्थूनिस्मित कौन्सिलने आयोजित केला होता. त्यासाठीच ते पुण्यास आले होते आणि म्हणून त्यांच्यावर बॉम्बहल्ला झाला! 1934 ला फाळणी हा शब्दही कोणाला माहित नव्हता. 55 कोटी तर विसराच! मग हा प्रयत्न का झाला? जुलै 1944 ला पाचगणी येथे त्यांच्या हत्येचा

दुसरा प्रयत्न करण्यात आला होता. तेव्हा नथू आणि त्याचे सहकारी घोषण देत उभे होते. गांधींनी चर्चेचे निमंत्रण देऊनसुद्धा चर्चा न करता, नंतर हलात सुरू घेऊन नथुने हत्येचा असफल प्रयत्न केला. 9 सप्टेंबर 1944 ला सेवाग्राममध्ये गांधीहत्येचा तिसरा प्रयत्न करण्यात आला. (पुन्हा नथूराम व त्याच्या टोळीकडूनच). परत एकदा 29 जून 1946 ला गांधी प्रवास करत असलेल्या (मुंबई ते पुणे) रेल्वेच्या रुखवर मोठमोठ्या दर्डी टाकून चौथा प्रयत्न झाला. (संदर्भ - हरिजन, दि.7 जून 1946, महात्मा खंड 7 लेखक - जी. डी.तेंडुलकर) या सर्व प्रयत्नांच्या वेळी पाकिस्तान निर्मिती, 55 कोटींचा किंवा फाळणीत झालेल्या हिंसाचाराचा प्रश्नच नव्हता. गांधी हत्येच्या 1934 साली झालेल्या पहिल्या प्रयत्नाचा काळी तर देशाचे स्वातंत्र्य दृष्टिक्षेपातही नव्हते. मग पाकिस्तान, फाळणी, 55 कोटी असले मुद्दे तर अस्तित्वात असायचा प्रश्नच नाही. मग खरा प्रश्न निर्माण होता तो म्हणजे (1934 पासून) गांधीहत्येचे एवढे प्रयत्न का झाले होते?

गांधी हत्येचे खरे कारण हे आहे की... या देशात आधीपासून चालत आलेल्या मनुवादी वर्चस्वाला, सिद्धांताला, सत्तेला गांधींच्या राजकीय, सामाजिक, आर्थिक परिमाणामुळे, स्वातंत्र्य चळवळीमुळे तडा जात होता. गांधीजींच्या आधी टिळक जेव्हा स्वातंत्र्य लढ्याचे नायक होते. तेव्हाही या वर्णवर्चस्वाच्या स्वप्नाला धक्का लागला नव्हता. कारण टिळकांचे सर्व कर्तृत्व मान्य करूनही ही वस्तुस्थिती आहे की सामाजिक सुधारण, अस्पृश्यता, बहुजन समाजाचा

राजकारणात सहभाग, बालविवाह इ. बाबत टिळक पुराणमतवादीच होते. कौन्सिलमध्ये सर्व जातीपातीच्या लोकांना निवडून येता येईल असे दिसू लागले तेव्हा टिळक काय म्हणाले ते प्रसिद्ध आहे. अथणी येथे 11 नोव्हेंबर 1917 रोजी झालेल्या सभेत टिळक म्हणाले... 'कुणव्यांनी विधिर्मंडळत जाऊन काय नांग धरवायचा आहे? शिंयांनी तेथे जाऊन काय शिलाई मशीन चालवायचे आहे? आणि वाणी काय तिथे जाऊन काय तराजू धरणार?' 1917 साली अस्पृश्य, मागासवर्गीय/आदिवासी आदी जाती - जमातींनी विधिर्मंडळत जाण्याचा विचारही कोणाच्या मनात आला नव्हता. नाहीतर टिळकांनी त्यांच्या कोणत्या कामाचा उल्लेख केला असाता त्याची कल्पना केलेलीच बरी!

हे सगळे चित्र गांधीजी स्वातंत्र्य चळवळीचे नायक झाल्यामुळे बदलले. त्यांनी समाजातील सुस्थ-अस्पृश्य, स्त्रिया, अल्पसंख्याक इ. सर्वांनाच चळवळीत पुढे आणले आणि चळवळ व्यापक केली. त्यामुळे इंग्रज गेल्यावरही सत्ता आपल्या हातात राहणार नाही याची खात्री झालेला वर्ग गोडसे विचारसरणीच्या वर्ग त्यांच्या विरोधात गेला. गांधीजींचे नेतृत्व दूर करणे त्यांना राजकीयदृष्ट्या अशक्य असल्याने त्यांनी त्यांना शक्य असलेला उरलेला एकच मार्ग निवडला. शारिरिकदृष्ट्या संपन्नचे! या विषयावर श्री. जनम फडणीस यांचे 'महात्माजी अखेर' हे पुस्तक जरूर वाचावे. तसेही विचाराने ज्यांचा मुकाबला करता येत नाही त्यांना संघवण्याचे प्रयोग तर मागील 15/20 वर्षांत आताही झालेले सर्वांनी पाहिलेच आहेत की! तरीही आजही बहुसंख्य लोकांना विचारले की, गांधीजींचा खून का झाला? तर त्यांनी देशाची फाळणी केली आणि पाकिस्तानला 55 कोटी देण्यासाठी उपोषण केले. याशिवाय दुसरे काहीही ऐकू येत नाही. हा पिढ्यापिढ्या अथकपणे चालवलेल्या गोबेल्स पद्धतीच्या प्रचाराचा विजय तर आहेच, पण काहीही प्रश्न न विचारता प्रचाराला बळी पडणाऱ्या तथ्याकथित सुशिक्षितांच्या वैचारिक आळस्याची ही परिणाम आहे.

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

एकसंघ भारत देश निर्माण होण्याच्या हजारो वर्षांपूर्वीपासून भारत देश चातुर्वर्ण्य वैदिक परंपरेच्या जोखडाने बांधलेला होता. ही चातुर्वर्ण्य व्यवस्था अनेक जातींमध्ये विभाजित झाल्याने तिच्यातील मानवता नाहीशी झालेली दिसते. या विभाजनात जातीच्या उतरंडीबरोबरच उच्च-नीच मानसिकतेची उतरंडही निर्माण झाली. या व्यवस्थेतील हिनत्व रूची, शुद्ध आणि अतिशुद्ध वर्गाच्या वाटचाला आले. त्यांच्या जगण्याचे नैसर्गिक अधिकार या व्यवस्थेने हिरावून घेतले, तसेच शिक्षणाचा अधिकार नाकारणारा जघन्य अपराध केला. शिक्षणबंदीची व्यवस्था मनुस्मृतीद्वारे कायदेशीर केली गेली. मात्र वरच्या वर्गातील लोकांना शिक्षणाचा जन्मजात अधिकार प्राप्त झाला. गुरुकुल शिक्षणव्यवस्था या जात्यंघ व्यवस्थेतील शैक्षणिक अवकाशाचे प्रतिनिधित्व करते.

सुमारे साडेतीन हजार वर्षांपूर्वी उदयास आलेल्या या औपचारिक शिक्षण व्यवस्थेत सुरुवातीस केवळ ब्राह्मण विद्यार्थी आश्रमात किंवा गुरुगृहात शिक्षण घेत असत. नंतर क्षत्रिय आणि वैश्य वर्गांलाही प्रवेश मिळाला. अति थोड्या स्त्रिया विदुषी म्हणून नावाजल्या गेल्या असल्या, तरी नंतर उपनयनबंदीमुळे महिलांना आणि शुद्धवर्गीला शिक्षणापासून वंचित ठेवण्यात आले. या व्यवस्थेला तडा देण्याचे काम बौद्ध, जैन आणि लोकायत परंपरांनी केले असले तरी शिक्षण सर्वांसाठी खुले झाले असे म्हणता येत नाही. मध्ययुगीन काळ्यात शिक्षणाची स्थिती अधिकच खालावली. स्त्री-पुरुष विषमता आणि जातीय

बहुजन सौरभ

अन्याय अधिक तीव्र झाले. नंतर, पाश्चिमात्य औद्योगिक क्रांतीनंतर भारतातही परिवर्तनाची लाट आली. जोतीराव फुले, शाहू महाराज आणि डॉ. आंबेडकर यांनी शिक्षणाला परिवर्तनाचे साधन मानले. शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण म्हणजे ते सर्वांसाठी खुले आणि समान असावे, या उद्देशाने शिक्षण सरकारी, सक्तीचे आणि विनामूल्य असावे ही त्यांची भूमिका होती. राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि त्यातील वास्तव स्वातंत्र्यानंतर तिसरे शिक्षण धोरण 2020 मध्ये लागू झाले. राधाकृष्णन आयोग, कोठारी आयोगानंतर हे नवीन धोरण जुलै 2020 मध्ये केंद्रीय मंत्रिमंडळाने मंजूर केले. संविधानानुसार संसदीय चर्चेची आवश्यकता असूनही चर्चा टाळण्यात आली. या धोरणाची चौकट गुरुकुल व्यवस्थेसारखी केंद्रीकृत आणि वंचित वर्गांविरुद्धी ठरते. 2016-17 च्या आकडेवारीनुसार भारतात सुमारे 1.19 लाख एक-शिक्षक असलेल्या शाळा आहेत. महाराष्ट्रात सुमारे 1.10 लाख शाळा असून, त्यापैकी 65,000 स्थानिक स्वराज्य

उभारणी करत आहे, ज्यामुळे शिक्षण दूरस्थ आणि अवास्तव झाले आहे. नंदुरबार आणि पुण्यात झालेले प्रयोग या धोरणाची मर्यादा दर्शवतात. प्रवास खर्च आणि सुरक्षिततेच्या प्रश्नांकडे सरकार दुर्लक्ष करत आहे. दत्तक योजनेद्वारे 50 लाख ते 3 कोटी रुपयांपर्यंतच्या शाळा भांडवलदारांना हस्तांतरित करण्याची तयारी आहे. शिक्षणाचे खाजगीकरण वाढत आहे आणि सार्वत्रिक शिक्षणाची तत्वे - मोफत, सक्तीचे आणि समान - दुर्लक्षित होत आहेत. गुरुकुलासारखेच, आजही शिक्षण शुल्काशिवाय उपलब्ध नाही. स्त्रियांचे शिक्षण आणि विषमता राष्ट्रीय शिक्षण धोरणात स्त्री शिक्षणाचा विशेष उल्लेख नाही. काही प्रोत्साहन योजना जसे की शिष्यवृत्ती, सायकल, पाठ्यपुस्तके यांचा उल्लेख आहे; परंतु मूळ प्रश्न म्हणजे प्रवेशाची आणि स्वतंत्रतेची हमी

अपेक्षा दिवान,
मो. 7057388337

अस्तित्वात आहेत. सरकार, खाजगी, अनुदानित, विनाअनुदानित अशा अनेक पद्धती नवे वर्गभेद निर्माण करताहेत. महाराष्ट्र शासनाचा 2025-2047 आराखडा प्रगल्भ तालुक्यात आंतरराष्ट्रीय दर्जाची 'गुरुकुल प्रेरित' शाळा उभारण्याचा आहे, जो समान

शाळा पद्धतीच्या मूलतत्त्वाविरुद्ध आहे. या प्रक्रियेमुळे आर्थिक असमानता शिक्षण क्षेत्रात अधिकच वाढेल. सारांशतः, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण-2020 हे शिक्षणातील सार्वत्रिकीकरण नाकारून शिक्षणाचे गुरुकुलसदृश्य खाजगीकरण करते. शिक्षणाला हक्काऐवजी विशेषाधिकार बनविण्याचा प्रयत्न यातून दिसून येतो. परिणामी, शोषित वर्ग, स्त्रिया व ग्रामीण विद्यार्थी पुन्हा एकदा शिक्षणापासून वंचित राहण्याची भीती निर्माण झाली आहे. ■■

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

बहुजन सौरभ

तीन कोटी असावेत असा अंदाज आहे. बिहारमधील चौ-याणव लाख कुटुंबांचे मासिक उत्पन्न फक्त सहा हजार रुपयांचा आसपास आहे. राज्यात शिक्षण, आरोग्य, पायाभूत सुविधा आणि प्राथमिक सेवांचे प्रश्न कायम आहेत. विरोधी पक्षनेते तेजस्वी यादव यांनी घरेलू कुटुंबातील एका व्यक्तीस नोकरी देण्याचे आश्वासन दिले, तरीही मतदारांना ते विशेष प्रभावित करू शकले नाहीत. अल्प आर्थिक मदतीवरील मतदार समाधानी झाल्याचे यातून दिसते. गरीब कुटुंबांसाठी ती रक्कम महत्वाची ठरते, पण महाराष्ट्रासारख्या प्रगत राज्यालासुद्धा 'लाडकी बहीण' योजनेमुळे जो आर्थिक ताण सहन करावा लागतोय, तो बिहारसारख्या गरीब राज्याला कसा झेपेल, हा प्रश्न कायम आहे. निवडणुकीपूर्वी विरोधी पक्षांनी 'मतदार अधिकार यात्रा' काढून जनमत आपल्या बाजूला वळविण्याचा प्रयत्न केला. वातावरण निर्माण झाले, गर्दीही झाली, परंतु ती मतांमध्ये परावर्तित झाली

नाही. आचारसंहिता लागू झाल्यानंतरही सरकारकडून निधीचे वितरण सुरूच राहिले आणि यंत्रणेने त्याची दखल घेतली नाही. हा संपूर्ण घटनाक्रम विरोधी पक्षांसाठी स्वच्छ आणि निष्पक्ष निवडणुका होण्यासाठी प्रतिकूल ठरत आहे. जातीची मोट बांधून निवडणुका जिंकण्याची योजनांमुळे हास्यत्त्व चालली आहेत. अशा योजनांची साखळी काळ टिकेल, याबाबत अनिश्चितता आहे. जर मतदार मिळालेल्या रकमेच्या बदल्यात मतदान करत असतील, तर भ्रष्टाचारमुक्त लोकशाही व्यवस्थेची अपेक्षा मृगजळ ठरेल. निवडणुकांदरम्यान उमेदवारांकडून पैसा, दारू आणि भोजनावळीचे वाटप ही जुनी प्रथा होती, परंतु आता सरकारचा मतदारांना थेट पैसे देऊन प्रभावित करण्याचा ट्रेंड रुजला आहे. याशिवाय मतदार यादीतील जुटी, निवडणूक प्रक्रियेतील अडचणी, यंत्रणांची उदासीनता, दुबार मतदान प्रचार मोहीम - या सर्व समस्यांचा सामना करत विरोधक टिकून राहणे हे मोठे आव्हान आहे. त्यामुळे विरोधकांनी नवे मार्ग शोधणे, तसेच ठोस मुद्द्यांच्या आधारे व्यापक मतदार जागृती मोहिमा राबवणे गरजेचे आहे. तेव्हाच लोकशाही पुन्हा सशक्त होऊ शकते. ■■

अनिरुद्ध कांबळे
मो.9922959770

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

बहुजन सौरभ

खाष्ट असणारा रांगड्या स्वभावाचा लतिष भंवरलाल जैन. दिसायला खात्या घरातल्या पहिलवानासारखा, व्यापारी परिचारात जन्म घेऊनही अत्यंत निस्वार्थी व निगिरी असा हा लतिष. त्याचा चुलत बंधू गौतम जैन मुळे माझ्या संपर्कात आला आणि जिवामवाचा झाला.

फक्त दोन तीनदा त्याच्याशी काही तात्विक मतभेद झालेत, पण अलीकडे मी चोपडा गेलो असता आशा टांकीज जवळ चौधरींच्या हॉटेलवर बसून तो व मी ढसाढसा रडलो व त्याने चूक मंजूर करीत मी ही माझी बाजू मांडली व त्याला धीर दिला. तेव्हापासून त्याने फोनवर संपर्क कायम ठेवला होता. अगदी चुकीपर्यंत नाते जोडलेला हा लतिष चोपड्यात येण्याआधी देशात सह इतर वृत्तपत्राचा वेळेच्यात एजंट म्हणून होता. तदनंतर त्याने त्या परिसरात घोषीरी वृत्तपत्र वाचक निर्माण केले व शेकडो अंक खपवून आपला वितरण व्यवसायात जम बसवला. त्याचवेळी त्याला चोपडा येण्याचे वेध लागले. त्याचे

अनिलकुमार पालीवाल,
ज्येष्ठ पत्रकार, चोपडा

सांग ना रे. सर्व मित्र परिवार तुझी प्रतीक्षा करतोय. एक हरकुरी मित्र हरपला. हे मात्र नकी. अविस्मरणीय. निःशब्द. श्रद्धांजली वाहण्यापलीकडे काय उरलय आता... ■■

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 17 November 2025

सामर्थ्याशिवाय अन्यायाचा प्रतिकार करता येत नाही...

बहुजन सौरभ

BAHUJAN SAURABHA

शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, राष्ट्रीय शिक्षण धोरण आणि गुरुकुलची भूमिका

मुद्द्यांवर मुद्रा भारी

अरेरे.... लतिष असा कां रे सोडून गेलास.... ?

हातभार

अनंतायन

सत्तेची चोरी, लोकशाहीचे अपहरण, तिच्या हत्यासाठीच ...!

डिसेंबर २०२५

सोमवार, १७ नोव्हेंबर २०२५

Monday, 1

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा पुतळा पावर ग्रिड चौक

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर पुतळा कपिल नगर मेन रोडवर पावर ग्रिड चौकच्या मध्ये आहे या पुतळ्याचे व्यवस्थापन रमाई बुद्ध विहार यांच्याकडे आहे. विहार परिसरात पुतळा विशेष आकर्षण आहे. नियमित विविध कार्यक्रम या परिसरात होत असतात. मोठे विहार आणि मोठे मैदान आहे.

संवाद मित्र, कपिल नारनवरे
9370773608

महत्वाचे

पत्रकार भवनात राष्ट्रीय पत्रकार दिन

नागपूर : दि.16, आजच्या राष्ट्रीय पत्रकार दिनानिमित्त पत्रकार भवनातील लोकमान्य टिळक आणि आचार्य बाळासाहेब जाम्हेकर या दोन दिग्गजांच्या अर्धपुतळ्याला पुष्पहार घालून अभिवादन करण्यात आले. याप्रसंगी पत्रकार भवन ट्रस्ट आणि पत्रकार संघाचे पदाधिकारी शिरीष बोरकर, ब्रम्हाशंकर त्रिपाठी, विश्वास इंदुरकर, विनोद देशमुख, महेश उपदेव, महेंद्र आकांत, विवेक पुराडभट, गणेश शिरोळे, चंद्रकांत अणेकर आदी उपस्थित होते.

‘जीना इसीका नाम है’ संगीतमय कार्यक्रम 18 नोव्हेंबरला

नागपूर : हार्मनी इवेंट्स द्वारे आयोजित ‘जीना इसीका नाम है’ या खास संगीतमय कार्यक्रमाचे आयोजन मंगळवार ,18 नोव्हेंबर 2025 रोजी, लक्ष्मीनगर, आठ रस्ता चौक, सार्वजनिक हॉलमध्ये सायंकाळी 6:30 वाजता करण्यात आला आहे. हार्मनी इवेंट्स यांच्या पुढाकाराने आयोजित या कार्यक्रमात प्रसिद्ध गायक मुकेश यांना श्रद्धांजली वाहण्यात येणार आहे, ज्यात मुख्तार शाह (व्हॉइस ऑफ मुकेश) मुख्य गायक म्हणून सहभागी होतील. या कार्यक्रमाची संकल्पना राजेश समर्थ यांनी मांडली आहे. याच्या गावकांसोबत दिनेश बावकर, अरविंद गेडाम, आकांक्षा देशमुख, ईशा रानडे आणि रचना पंजाबी हे सह-गायक म्हणून आपली प्रस्तुती देतील. कार्यक्रमाचे संचालन श्वेता शेलंगवाकर करणार आहेत. संपर्क तिकीट बुकिंग साठी 9823464080 या क्रमांकावर संपर्क साधता येईल. 18 नोव्हेंबर ला सकाळ पासून हॉलवर बुकिंग सुरू होईल. गुप बुकिंगसाठी विशेष सवलत उपलब्ध आहे.संगीतप्रेमींनी या कार्यक्रमाचा जरूर लाभ घ्यावा.

बसपाने बिरसा मुंडांना केले अभिवादन

नागपूर : स्वातंत्र्यासाठी इंग्रजांशी दोन हात करणारे, जल, जमीन, जंगल चे संरक्षक, उलगुलान आंदोलनाचे जनक, आदिवासी नायक, धर्ती के आबा बिरसा मुंडा यांच्या 150 व्या जयंती निमित्त बहुजन समाज पार्टीने फुटाळ तलाव परिसरातील बिरसा मुंडा यांच्या पुतळ्याला बहुजन समाज पार्टी महाराष्ट्र प्रदेश मीडिया प्रभारी उत्तम शेवडे, नागपूर जिल्हा प्रभारी राजकुमार बोरकर, आदिवासी समाजातील नेते अॅड. वीरेश वरखडे, बबीता डोंगरवार यांच्या प्रमुख उपस्थितीत माल्यार्पण करून अभिवादन केले. याप्रसंगी प्रामुख्याने युवा नेते अॅनिक श्रूल, अतुल मेश्राम, मनोज राजभिये, रमेश देशभतर, प्रतीक डजारे, श्रीकांत बडगे, जसवंत कांगली, प्रभूलाल परतेकी, सिद्धार्थ रामटेके, संदीप खडसंग यांचे सहित मोठ्या प्रमाणात पदाधिकारी व कार्यकर्ते प्रामुख्याने उपस्थित होते.

डॉ. आंबेडकरांच्या विचारांवरील कार्यक्रम रोखला...

पोलिसांना पुढे करून सरकारने अवलंबलेल्या या दडपशाहविरोधात न्यायालयात दाद मागितली जाईल : पखाल

नागपूर : राज्यघटनेचे शिल्पकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी आर्थिक समतेचा विचार मांडला होता. त्यांच्या स्वप्नातील भारताला नव्या आव्हानांशी तोंड देता यावे यासाठी रिपब्लिकन फेडरेशनने 16 ते 18 नोव्हेंबर दरम्यान सामाजिक समता महोत्सवातून प्रबोधनात्मक कार्यक्रम आयोजित केला होता. मात्र पोलिसांनी एनवेळी या कार्यक्रमाला परवानगी नाकारली. हे संवैधानिक अधिकारांचे हनन असून या विरोधात न्यायालयात दाद मागणार असल्याची भूमिका फेडरेशनचे अध्यक्ष मिलिंद पखाले यांनी शनिवारी येथे मांडली. पोलिसांना पुढे करून सरकारने अवलंबलेल्या या दडपशाहविरोधात न्यायालयात दाद मागितली जाईल, असे स्पष्ट करत पत्रकारांशी साधलेल्या संवादात पखाले म्हणाले, डॉ. बाबासाहेबांना अर्पित आर्थिक समता हा विषय केंद्रस्थानी ठेवून फेडरेशनने तीन दिवस जागतिक

रिपब्लिक फेडरेशन न्यायालयात

कितीचे अर्थतज्ज्ञ जॉन ड्रेझ, शैक्षणिक तज्ज्ञ प्रा. अरुण कुमार, वित्तीय तज्ज्ञ विश्वास उटगी यांचा प्रबोधनात्मक कार्यक्रम आयोजित केला होता. त्यासाठी संस्थेने रिसतसर 22 ऑक्टोबरला पोलिसांकडे परवानगी मागितली. मात्र पोलिसांनी एनवेळी 10 नोव्हेंबरला परवानगी नाकारली. या बाबत पोलिस आयुक्त रविंद्र सिंगल, विशेष शाखेचे उपायुक्त शशिकांत सातव, उपायुक्त नित्यानंद झा आणि सीताबडीचे ठाणेदार विठ्ठलसिंग राजनूत

छाया खोब्रगडे, वर्षा सहारे, सुधीर मेश्राम आदी उपस्थित होते. संविधान चौकात हा महोत्सव बौद्धिक स्वरूपातील व्याख्यानाचा होता. तर, आजवर या चौकात आंदोलन, मोर्चे, सांस्कृतिक कार्यक्रम मोठ्या आवाजाचे होतात. नजीकच्या मॉरिस कॉलेजचे विद्यार्थी वर्ग चौकापसून दूर आहे. शिवाय, वसतीगृहही झिरो माईलजवळ अर्धा किमी दूर आहे. अत्यंत हळू आवाजात कुठलीही घोषणाबाजी नसलेले हे व्याख्यान होते. कार्यक्रमासाठी सामाजिक जागरण ही भूमिका होता. आयोजकांनी यासाठी 5 लाखांचा खर्चही केला. परवानगी घ्याची नव्हती तर कार्यक्रमाच्या तारखेपर्यंत का थांबवून ठेवले, असा सवाल करीत परवानगी नाकारण्यामागे पोलीस उपायुक्तांचे काही व्यवस्थेविरोधी वक्तव्ये कारणीभूत असल्याचा आरोपही पखाले यांनी केला.

बोधिसत्त्वांचे दर्शन सुखद : हरिदास पाटील

नागपूर : मी अकरा वर्षांचा असताना गिद्धी खदान पासून बैल गाडी मागे मागे धावत निघालो कारण मला डॉ. बाबासाहेबाना पाहयचे होते. नंतर वडिलांनी गाडीत बसून घेतले.मी प्रथम रागेत बसलो. डॉ. बाबासाहेबांचे हाताने दीक्षा घेतली त्याचा मला अभिमान,आनंद आणि समाधान वाटते. त्या प्रेरणा मला आंबेडकरी चळवळी सोबत बांधून ठेवत आहे असे विचार हरिदास पाटील यांनी व्याख्यान देताना व्यक्त केले. ते रविवारी दिनांक 16 नोव्हेंबर ,2025 रोजी सकाळी 10 ते 12 दरम्यान आयोजित दुसऱ्या धम्म सभेत राज नालंदा बुद्ध विहार,सोनेगाव तलाव,नागपूर येथे बोलत होते. ‘मी धम्म धम्म दिक्षेचा साक्षीदार’ हा पाठ्यपुर्षाचा परिचय करून दिला. आपल्या एक तासाच्या व्याख्यानात दीक्षा भूमी वर झालेल्या दीक्षा समारंभाचा माहिती पट उलगडून दाखवला. श्रोते मंत्रमुग्ध होऊन ऐकत होते. पुढील धम्म सभेला देखील व्याख्यान देण्यासाठी निमंत्रित करण्यात आले. सभेचे अध्यक्ष एम.डी. बुचुडे यांनी

अध्यक्षीय भाषणात दीक्षा समारंभ ऐतिहासिक खदान पासून बैल गाडी मागे मागे धावत निघालो कारण मला डॉ. बाबासाहेबाना पाहयचे होते. नंतर वडिलांनी गाडीत बसून घेतले.मी प्रथम रागेत बसलो. डॉ. बाबासाहेबांचे हाताने दीक्षा घेतली त्याचा मला अभिमान,आनंद आणि समाधान वाटते. त्या प्रेरणा मला आंबेडकरी चळवळी सोबत बांधून ठेवत आहे असे विचार हरिदास पाटील यांनी व्याख्यान देताना व्यक्त केले. ते रविवारी दिनांक 16 नोव्हेंबर ,2025 रोजी सकाळी 10 ते 12 दरम्यान आयोजित दुसऱ्या धम्म सभेत राज नालंदा बुद्ध विहार,सोनेगाव तलाव,नागपूर येथे बोलत होते. ‘मी धम्म धम्म दिक्षेचा साक्षीदार’ हा पाठ्यपुर्षाचा परिचय करून दिला. आपल्या एक तासाच्या व्याख्यानात दीक्षा भूमी वर झालेल्या दीक्षा समारंभाचा माहिती पट उलगडून दाखवला. श्रोते मंत्रमुग्ध होऊन ऐकत होते. पुढील धम्म सभेला देखील व्याख्यान देण्यासाठी निमंत्रित करण्यात आले. सभेचे अध्यक्ष एम.डी. बुचुडे यांनी

डॉ. बी.आर. आंबेडकर कनिष्ठ महाविद्यालयात व्यवसाय मार्गदर्शन

हिंगणघाट : स्थानिक डॉ. बी.आर. आंबेडकर विद्यालय व कनिष्ठ महाविद्यालयात दिनांक 12 नोव्हेंबर 2025 रोजी जेट किंग इंडिया आणि रायसोनी ग्रुप नागपूर, यांच्या संयुक्त विद्यमाने कनिष्ठ महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांसाठी व्यवसाय मार्गदर्शन शिबिराचे आयोजन करण्यात आले. सुरुवातीला डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या प्रतिमेचे पूजन व दीप प्रज्वलनेत कार्यक्रमाची सुरुवात झाली. या कार्यक्रमाला अध्यक्ष म्हणून प्राचार्या सृजिता खैरकार तर प्रमुख अतिथी म्हणून उपप्राचार्य प्रा. विजय नानोटेकर उपस्थित होते. कला शाखेतील विद्यार्थ्यांनी आधुनिक तंत्रज्ञान शिकून घेण्याची आज खऱ्या अर्थाने गरज निर्माण झालेली आहे, त्यामुळे त्यांना भविष्यात रोजगाराच्या अनेक संधी निर्माण होऊ शकतात असे प्रतिपादन प्रमुख मार्गदर्शक रुपाली नगीने यांनी केले. करिअर निवडतांना एक चुकीचा निर्णय विद्यार्थ्यांचा वेळ, पैसा, वर्ष वाया घालवते असे प्रतिपादन मार्गदर्शक प्रा. आर्या बुरखदर यांनी केले. कार्यक्रमाच्या यशस्वी करिता प्रा. पीटरकर, प्रा. शेख, प्रा. श्रीमन्गार, प्रा. हिरकर, प्रा. मुन, प्रा. भटकर यांनी विशेष सहकार्य केले. कार्यक्रमाला सर्व प्राध्यापक वृंद तसेच विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे संचालन प्रा. उमेश देवळे यांनी तर आभार प्रा. सरला शिरपुरकर यांनी मानले.

महावितरणच्या राज्यस्तरीय क्रीडा स्पर्धेत पुणे-बारामती संघ विजयी

अमरावती : महावितरणच्या 2025-26 राज्यस्तरीय क्रीडा स्पर्धेत पुणे-बारामती परिमंडल संघाने दमदार कामगिरी करत सर्वसाधारण अर्जिव्यवद पदकावले, तर नागपूर-चंद्रपूर-गोंदिया परिमंडल संघ उपविजेता ठरला. हनुमान व्यायाम प्रसारक मंडळाच्या क्रीडासंस्कृतात 12 ते 15 नोव्हेंबरदरम्यान ही चार दिवसीय स्पर्धा पार पडली. समारोप सोहळ्यात महावितरणचे संचालक सचिन तालेवार आणि रावेंद्र पवार यांच्या हस्ते विजेत्या व उपविजेत्या संघांना करंडक प्रदान करण्यात आले. यावेळी संजय ढोके, अशोक साळुंके आणि राजेश नाईक, राजेंद्र पांडे यांच्यासह इतर मान्यवर उपस्थित होते. या स्पर्धेत पुणे-बारामती, नागपूर-चंद्रपूर-गोंदिया, कोल्हापूर आणि सांखिक कार्यालय-भांडुप या संघांनी विविध खेळांमध्ये लक्षवेधी कामगिरी केली. क्रिकेट, कबड्डी, खो-खो, बॅडमिंटन, टेबल टेनिस, कुस्ती, पॉवर लिफ्टिंग, तसेच अथलेटिक्स आदी स्पर्धांमध्ये खेळाडूंनी उत्कृष्ट कामगिरी दाखविली.उपमुख्य औद्योगिक संबंध अधिकारी मधुसूदन मराठे यांनी प्रास्ताविक केले, तर अधीक्षक अभियंता दिपाली माडेलवार यांनी उपस्थितांचे आभार मानले.

महाराष्ट्र प्रदेश सरचिटणीस पदी देवेंद्र घरडे यांची निवड

नागपूर : शरदचंद्र पवार प्रणित राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षामध्ये देवेंद्र चित्रेखा ताराचंद घरडे यांना प्रदेश सरचिटणीस पदी नियुक्त करण्यात आले. ही नियुक्ती पक्षासाठी आजवर दिलेले योगदान तसेच पदाविभूषण शरदचंद्र पवार यांचे विचार सर्वदुर आलेले हाजी सोहेल पटेल व अनेक कार्यकर्ते सह डॉ. कविवर्य भोला सरवर, राजू अन्सारी, शबाना खान यांनी पक्ष प्रवेश केले. संचालन व आभार युवा प्रदेश कार्याध्यक्ष शैलेंद्र तिवारी यांनी केले. देवेंद्र घरडे यांनी नियुक्तीबद्दल संसदरात सुप्रिया सुळे, माजी गृहमंत्री अनिल देशमुख, नागपूर शहर अध्यक्ष दुनेश्वर पेठे, खासदार फौजिया खान, आमदार रोहित पवार व युवा नेते सलीलदादा देशमुख यांचे आभार व्यक्त केले. याप्रसंगी अॅड. नितिन देशमुख, अशोक काटले, वसीम लाला, सुनील लांजेवार, महेंद्र भांगे, अश्वद विद्दोही, डॉ. मिलिंद वाचगेकर, पवन गावडे, महेश ठाकरे, सुफी सय्यद, अमित जेठे, सदाशिव चौहान, नंदकिशोर माटे, गोवर्धन पाटील, आदी पदाधिकारी व कार्यकर्तेनी अभिनंदन केले.

नवनियुक्त अल्पसंख्यांक प्रदेश अध्यक्ष अफजल फारूखी संयुक्तिक माजी गृहमंत्री अनिल देशमुख व दुनेश्वर पेठे द्वारे शाल व पुष्पगुच्छ देऊन सत्कार करण्यात आले. अजित पवार गटाला सोडून आलेले हाजी सोहेल पटेल व अनेक कार्यकर्ते सह डॉ. कविवर्य भोला सरवर, राजू अन्सारी, शबाना खान यांनी पक्ष प्रवेश केले. संचालन व आभार युवा प्रदेश कार्याध्यक्ष शैलेंद्र तिवारी यांनी केले. देवेंद्र घरडे यांनी नियुक्तीबद्दल संसदरात सुप्रिया सुळे, माजी गृहमंत्री अनिल देशमुख, नागपूर शहर अध्यक्ष दुनेश्वर पेठे, खासदार फौजिया खान, आमदार रोहित पवार व युवा नेते सलीलदादा देशमुख यांचे आभार व्यक्त केले. याप्रसंगी अॅड. नितिन देशमुख, अशोक काटले, वसीम लाला, सुनील लांजेवार, महेंद्र भांगे, अश्वद विद्दोही, डॉ. मिलिंद वाचगेकर, पवन गावडे, महेश ठाकरे, सुफी सय्यद, अमित जेठे, सदाशिव चौहान, नंदकिशोर माटे, गोवर्धन पाटील, आदी पदाधिकारी व कार्यकर्तेनी अभिनंदन केले.

स्मृती विद्यालय, ब्राम्हणी येथे जनजाती गौरव दिवस साजरा

ब्राम्हणी : स्मृती विद्यालय, ब्राम्हणी येथे विविध कार्यक्रमांच्या माध्यमातून दि. 15 नोव्हेंबर 2025 रोजी ‘जनजाती गौरव दिवस’ साजरा करण्यात आला. बिरसा मुंडा यांच्या जन्मशताब्दी निमित्त 1 नोव्हेंबर ते 15 नोव्हेंबर 2025 या कालावधीत शाळेमध्ये ‘जनजाती गौरव पंधरवडा’ म्हणून विविध उपक्रम राबविण्यात आले. कार्यक्रमाची सुरुवात सकाळी विद्यार्थी व शिक्षकांनी काढलेल्या प्रभातफेरीने झाली. त्यानंतर बिरसा मुंडा यांच्या प्रतिमेला माल्यार्पण करून विद्यार्थ्यांनी भाषणे सादर केली. प्रमुख पाहुणे के.झेड.एस. कॉलेजचे प्रा. रामे उपस्थित होते. त्यांनी बिरसा मुंडा यांच्या विचारांची खविस्तर माहिती देत जल, जंगल, जमीन या विषयांवरील त्यांचे विचार विद्यार्थ्यांसमोर मांडले. तसेच ‘उलगुलान’चा अर्थ आणि त्यामागील ऐतिहासिक पार्श्वभूमीही त्यांनी विद्यार्थ्यांना समजावून सांगितली. यानंतर शाळेत मुख्यध्यापक दीपक तामडे म्हणाले की, बिरसा मुंडा हे इंग्रजांच्या विरोधात लढा देणारे पहिले क्रांतिकारी युवा होते. त्यांच्या लढ्यामुळे अनेक आदिवासी आणि क्रांतिकारक भारतात उदयास आले, ज्यामुळे अखेर 15 ऑगस्ट 1947 रोजी भारताला स्वातंत्र्य मिळाले. कार्यक्रमाचे आभार प्रदर्शन निरताने यांनी केले, तर कार्यक्रमाचे उत्कृष्ट संचालन परतेकी यांनी केले. कार्यक्रम यशस्वीपणे पार पाडण्यासाठी सर्व शिक्षक व कर्मचाऱ्यांनी मनापासून सहकार्य केले. कार्यक्रमाचा समारोप पारंपरिक आदिवासी नृत्याने करण्यात आला.

टीईटी द्यावीच लागणार ! सर्वोच्च न्यायालय

इतता पहिली ते आठवीच्या वर्गांवरील 52 वर्षांपर्यंत वय असलेल्या शिक्षकांना सर्वोच्च न्यायालयाने ‘टीईटी’ उत्तीर्ण होण्याचे बंधन

नागपूर : टीईटी परीक्षा संदर्भात सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णया विरोधात शिक्षक संघटनाक्रम झालेले आहेत. अनेक संघटनांनी मुख्यमंत्री आणि शिक्षण मंत्र्यांची भेट घेऊन या संदर्भात निवेदन दिले. यावर सरकारने ही सर्वोच्च न्यायालयात पुनर्विचार याचिका दाखल करण्याचा निर्णय घेतला होता. मात्र यामध्ये आता नवीन वय आल्याची माहिती आहे. त्यामुळे राज्यातील दीड लाख शिक्षकांना टीईटी द्यावी लागण्याची शक्यता वर्तवली जात आहे. इतता पहिली ते आठवीच्या वर्गांवरील 52 वर्षांपर्यंत वय असलेल्या शिक्षकांना सर्वोच्च न्यायालयाने ‘टीईटी’ उत्तीर्ण होण्याचे बंधन घातले आहे. या एक सप्टेंबरच्या निर्णयानुसार राज्यातील एक लाख 62 हजार शिक्षकांना दोन वर्षात ‘टीईटी’ उत्तीर्ण व्हावीच लागणार आहे. यावर सरकारने पुनर्विचार याचिका दाखल करण्याची शिक्षक संघटनांची मागणी आहे. मात्र, सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालावर राज्य सरकारला पुनर्विचार याचिका दाखल करताच येत नसल्याची बाब समोर आली आहे. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेली मुक्त सप्टेंबर 2027 रोजी संपणार आहे. महाराष्ट्र राज्य परीक्षा परिषदेच्या माध्यमातून दरवर्षी एकदाच ‘टीईटी’ (शिक्षक पात्रता परीक्षा)

होते. 23 नोव्हेंबर रोजी 2025-26 च्या वर्षातील ‘टीईटी’ होत आहे. त्यानंतर सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार शिक्षकांना आणखी दोन परीक्षांची संधी असणार आहे. या परीक्षांमध्ये जे शिक्षक

या निर्णयाने काही फरक पडणार का ? शिक्षकांना नियुक्तीच्या वेळी टीईटी प्रमाणपत्र नसले तरी सेवेतून काढता देणार नाही, असा महत्त्वपूर्ण निकाल सर्वोच्च न्यायालयाने दिला आहे. आरटीई कायद्यानुसार वाढीव मुदतीत टीईटी उत्तीर्ण केलेल्या शिक्षकांना हा दिलासा मिळाला आहे. सर्वोच्च न्यायालयाचे सरन्यायाधीश बी.एच. लव्ह आणि न्यायाधीश के. जिनोद चंदन यांच्या खंडपीठाचे हे ऐतिहासिक निर्णय दिला. वाढीव मुदत 31 मार्च 2019 पर्यंत होती. या मुदतीपूर्वी टीईटी परीक्षा उत्तीर्ण केलेल्या शिक्षकांना केवळ नियुक्तीच्या वेळी प्रमाणपत्र नव्हते म्हणून सेवेतून काढणे चुकीचे आहे, असे न्यायालयाने म्हटले आहे.

कानपूर नगर येथील दोन सहाय्यक शिक्षकांना 2012 मध्ये नियुक्त करण्यात आले होते. त्यांनी वाढीव मुदतीपूर्वी, म्हणजेच 2014 पर्यंत टीईटी परीक्षा उत्तीर्ण केली होती. मात्र, नियुक्तीच्या वेळी त्यांच्याकडे टीईटी प्रमाणपत्र नव्हते. याच कारणास्तव जुलै 2018 मध्ये त्यांना सेवेतून काढून टाकण्यात आले होते. या शिक्षकांनी उच्च न्यायालयात धाव घेतली होती. अलाहाबाद उच्च न्यायालयाने सेवा समानीचा निर्णय कायम ठेवला होता. त्यानंतर या निर्णयाला सर्वोच्च न्यायालयात आव्हान देण्यात आले होते.

उत्तीर्ण होणार नाहीत, त्यांना सक्तीच्या सेवानिवृत्तीची चिंता आहे. या निर्णयाविरोधात राज्य सरकारने पुनर्विचार याचिका दाखल करावी, अशी मागणी शिक्षक संघटनांची आहे. दरम्यान, अनेक शिक्षकांनी सर्वोच्च न्यायालयाचा आदेश रद्द होणार नाही असे मानून ‘टीईटी’ देण्याची तयारी दर्शविली आहे. दुसरीकडे ते निर्णय रद्द व्हावा म्हणून 24 नोव्हेंबरला दिल्लीतील जंतरमंतर मैदानावर आंदोलन करण्याचा निर्णय घेतला आहे. त्यावेळी राज्यातील शाळा बंद राहतील, असेही संघटनांनी स्पष्ट केले आहे.